

StOKpaardje

Donateursblad van Stichting 't Oude Kinderboek, jaargang 1, nummer 1, 2005
verschijnt 4x per jaar

Colofon

Stichting

't Oude Kinderboek

Laarstraat 31

7201 CB Zutphen

0575-545117

oudekinderboek@chello.nl

Redactie

Lot van den Akker

Pien Pon

Reint Jan Terbijhe

Janneke van der Veer

Openingstijden

di, wo, do en vrij
van 13.00 - 17.00

rond zomermaanden
mogelijk gewijzigde
openingstijden

groepen en
schoolklassen
op afspraak

Van het bestuur

Geachte donateurs en leden van het Comité van Aanbeveling,

Met enige trots presenteren wij u als nieuwe Stichting 't Oude Kinderboek de eerste uitgave van ons donateursblad 'Het StOKpaardje'. Met deze uitgave willen wij u op de hoogte houden van onze activiteiten.

De StOK wordt gerund door een groep medewerkers - vrijwilligers - die vol enthousiasme bezig zijn met het realiseren van de doelstelling van de stichting: 'het verzamelen, bewaren en ter inzage geven van niet recent verschenen kinder- en jeugdliteratuur'. Zie ook bijgaande brochure.

Als bestuur hebben wij onder meer de zorg voor de financiële en materiële voorzieningen van de bibliotheek. Ik hoop dat u tijdens de officiële opening, de open dag of bij een spontaan bezoek ervan overtuigd raakt dat het oude kinderboek bij ons in goede handen is.

Reint Jan Terbijhe, voorzitter StOK

Uit de bibliotheek

Fotografie: Geert de Groot

Het team in willekeurige volgorde: Frans, Janneke, Jansje, Lot, Janke, Reint Jan, Henk, Pien, Biefke, Paula, Gertrude, Liesbeth, Trudi (niet op de foto: Liet, Lisa en Jan)

Recente Schenkingen

- P.J. Andriessen: *De dochter van den fabrikant*. Amsterdam, Van Holkema & Warendorf, vierde druk.
- H.C. Andersen: *Sprookjes en vertellingen*. Utrecht, De Haan, 3e druk.
- A.D. Hildebrand: *Het complete boek van Bolke de Beer*. Amsterdam, H. Meulenhoff, (3 delen in cassette), 2^e, 3^e en 4^e druk.
- George van Aalst: *De lotgevallen van een voetbalschoen*. Hoorn, West-Friesland, 5^e druk.
- Augusta van Slooten: *'t Pension van Tante Saar*. Amsterdam, H.J. Becht.

Boekbespreking door Janneke van der Veer

P. J. Andriessen, *De dochter van den fabrikant*. Met illustraties van Wilm. Steelink, Amsterdam, Van Holkema & Warendorf, Neerlands Jeugd. Bibliotheek voor Jongens en Meisjes, vierde druk [1905].

Een kinderboek met als titel *De dochter van de fabrikant* zou tegenwoordig ondenkbaar zijn. In 1876, toen de eerste druk van het boek verscheen, was een dergelijke titel niet zo vreemd. Sterker, de titel sloot aan bij toenmalige ontwikkelingen. In Nederland kwam eind negentiende eeuw de industrialisatie op gang. De veranderingen en spanningen die dit met zich meebracht, vormen een deel van het verhaal in *De dochter van de fabrikant*.

Hoofdpersoon is de vijftienjarige Ella, wier vader eigenaar is van een fabriek in Mariënoord in de provincie Overijssel. Zij neemt de zorg voor haar vader en haar jongere broers en zusje op zich als haar moeder plotseling sterft. Zij doet dit tot volle tevredenheid van iedereen. Het is voor haar een grote klap als Maurits, de wat ziekelijke broer waarnaar haar zorg zich het meest uitstrekt, ook overlijdt. Met behulp van haar tante Femme verwerkt zij dit verdriet.

Behalve over het lief en leed in het gezin gaat het boek over de onrust die er is onder de arbeiders op de fabriek. Zij willen meer loon en korter werken. Deze onrust leidt tot een staking. Aanvankelijk veroordeelt Ella, net als haar vader, de houding van de werknemers fel. Maar ook hierin heeft tante Femme invloed op haar. Zij stelt dat de meeste arbeiders misleid zijn door enkele onruststokers en dat ze eigenlijk graag weer aan het werk willen. De vergoeding die ze van de 'Algemeenen Werkmansbond' krijgen, ligt immers veel lager dan het loon dat ze verdienden. Door haar bemiddeling komt er een einde aan de staking. Tante Femme opent Ella ook de ogen voor de barre omstandigheden waaronder de arbeidersgezinnen leven. Ella gaat zich dan inzetten voor verbetering van hun leefomstandigheden. Ze bezoekt de gezinnen, deelt voedsel, kleding, zeep e.d. uit en richt eerst een naaischool en later ook een bewaarschool op. Binnen het werk van onderwijzer/schrijver P.J. Andriessen (1815-1877) valt *De dochter van de fabrikant* enigszins op. Andriessen heeft namelijk vooral historische jeugdboeken geschreven, zoals *De Weezen van Vlissingen* (1861) en *De schildknaap van Gijbsbrecht van Aemstel* (1862), terwijl dit verhaal duidelijk inspeelt op de actualiteit. Dat laatste maakt het boek vooral interessant.

Boekvergelijking door Lot van den Akker

Tweede verbeterde druk

Door het lezen van '*Lijsje Lorresnor*' van J.M. Selleger-Elout raak je al gauw geboeid door de boeken van deze schrijfster. Ze gaan over dorpskinderen met hun fantasieën, wensen en dromen. De meeste van deze boeken zijn dan ook vaak herdrukt zonder iets van hun oorspronkelijke waarde te verliezen. De sfeervolle illustraties lijken tijdloos.

Des te verwonderlijker was daarom voor mij de vondst van het boek '*De luchtreizen van Jantje Puk*' door dezelfde schrijfster.

In al haar boeken zijn de karakters van zowel de hoofdpersonen als de figuren uit de omgeving prachtig vormgegeven, hoewel misschien ietsjes geromantiseerd. In '*De luchtreizen van Jantje Puk*' vind je hier niets van terug. Het verhaal draait meer om de uitleg van het zonnestelsel en de planeten, waar Jantje naar toe reist in zijn dromen. Dan om het schetsen van personen en hun omgeving.

Voorin staat een foto van de maan, genomen door Sven Sellerger (een zoon, broer of echtgenoot van de schrijfster?).

Ik kreeg dit boekje en de tweede druk doordat iemand zijn verzameling boeken over ruimtevaart aan het opdoeken was. Ook zijn de illustraties van Guust Hens nogal stereotiep en halen het niet bij de dromerige sfeertekeningen van Claudine Doorman en B. Midderigh-Bokhorst in '*Lijsje Lorresnor*' en '*Laurientje*'.

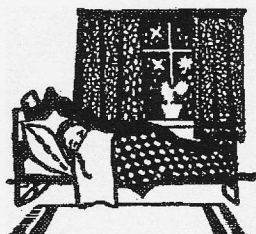
Kennelijk was Selleger-Elout zelf ook niet echt tevreden over dit boek, want er verscheen een tweede, sterk gewijzigde druk onder de verrassende titel: '*Marianne's avontuurlijk reizen*'.

Op het eerste gezicht lijkt dit boek precies op de eerste druk, behalve dat het in pocketformaat is uitgegeven. Ook de illustraties zijn weer van Guust Hens. Alleen de hoofdpersoon, Jantje Puk, is veranderd in een meisje, Marianne. Op alle plaatjes is Jantje voorzien van een paar lange vlechten en soms een jurk. En waar hij een pyjama aan had, is deze niet eens overgetekend. De schrijfster heeft wel geprobeerd het karakter van Marianne wat meer diepte te geven door haar een meisje te laten zijn dat graag op een jongen wil lijken. Of is dat gedaan omdat dan het verhaal niet veranderd hoefde te worden? Het verhaal in zijn geheel is er niet echt op vooruit gegaan.

Het waarom van deze metamorfose zou ik graag verder onderzoeken!

Wordt vervolgd.

Lot van den Akker

Het stokpaardje van.....

Pien Pon

Hoe is het allemaal zo gekomen? Waar komt toch die passie voor (kinder) boeken vandaan? Zelf denk ik dat het allemaal de schuld is van Katrien Bever. Ze leefde achter de hut (voormalige paardenstal op het erf van mijn ouders) bij de aldaar gelegen plas. Lekker verscholen in het riet. En beleefde wekelijks avonturen op het Groninger platteland.

De verhalen van Katrien stonden niet in een boek, maar ontsproten uit het brein van mijn vader. Hij vertelde terwijl ik heerlijk onder de wol lag.

Mijn moeder daarentegen las voor, maar overstelpte ons ook met vele boeken om zelf te lezen.

Nieuwe boeken: Guus Kuijer, Thea Beckman, Paul Biegel. Boeken die niet in het Garnwerdse schoolbibliotheekje stonden, want die was gevuld met *Ot en Sien*, *Pinkelje* en *De Kameleon*.

Al voor aanvang van de middelbare school stond mijn eigen boekenkast vol. Allemaal gekaft, want het moest er mooi uit zien. Tegenwoordig zie ik liever alle prachtige ruggetjes.

Toen kwam de periode van verplicht lezen en vele volwassenen romans kwamen aan bod. Maar de hang naar kinderboeken bleef; regelmatig werd een mooi, nieuw exemplaar aangeschaft. Vele jaren later attendeerde mijn vader mij op Stichting Kinderboek Cultuurbezit onder de bezielende leiding van Toos Saal. En eenmaal tussen die duizenden kinderboeken kwam Katrien weer op mijn schouder zitten (soms best een zware verantwoordelijkheid zo'n bever!) en werd ik opnieuw gegrepen. Van SKC naar StOK is uiteindelijk een logische stap gebleken. 'Mijn' eigen bibliotheek met heel veel kinderboeken waar ik soms Katrien nog horen knagen achter één van de kasten....

Verhaal van een lener.....

Een heer van middelbare leeftijd komt binnen, nadat hij een tijdje voor de etalage heeft staan kijken. Hij vraagt meteen of de boeken ook te koop zijn. Neen dus. Een antwoord dat over het algemeen de vraagsteller direct de deur uitjaagt, maar zo niet deze keer.

Of hij het boek '*De Page van Jacoba van Beieren*' uit de etalage even mag inzien?

Natuurlijk. "Zullen we het even voor u pakken?"

"Dit is het eerste boek dat ik ooit gelezen heb". Verwonderlijk want het is een behoorlijke pil.

"Mijn vader gaf het me in de hoop dat ik eindelijk zelf zou gaan lezen; ik heb het verslonden en ben nooit meer opgehouden met lezen. Helaas heb ik op een gegeven moment al mijn jongensboeken verkocht. Mijn vader was daar woedend over.

Achteraf heb ik er zelf ook wel spijt van. Ik heb dit boek altijd nog eens terug willen hebben, maar het helaas nooit meer teruggezien tot vandaag, hierin de etalage."

Hij belooft gauw een keer terug te komen als hij meer tijd heeft.

Op de vraag op hij nog veel leest, is het antwoord: "Ja, ik ben uitgever!"